

Toen haar vriend een pluimveebedrijf in Hongarije wilde beginnen, stond **Marion Verstegen** niet bepaald te juichen. Ze had van het Hongaarse platteland een grijs en somber beeld. Inmiddels woont ze er zeven jaar, en voorlopig wil ze er niet weg.

Boerin in Hongarije: 'Het was echt pionieren'

Door Runa Hellinga

Marion Verstegen had in 1999 haar hbo-opleiding milieukunde afgerond en werkte als projectleider bodem bij een milieu-adviesbureau. Maar haar vriend Ron Jacobs was tijdens zijn stage verliefd geraakt op Hongarije. Hij huurde een aantal stallen in Szigetcsép, een klein dorpje onder de hoofdstad Boedapest, en startte er een pluimveebedrijf. Marion bleef in Den Bosch wonen.

Wel zocht ze hem iedere maand minstens één keer op, en als het kon vaker. Dan struinde ze door de stallen en hielp met de klusjes die nodig waren, zoals het sorteren van de broedeieren. "In die eerste jaren waren er nog personeelsproblemen, dus kwam mijn hulp altijd goed van pas." Als ze dan op maandagochtend in Nederland haar kantoor weer binnenstapte, voelde dat onwezenlijk, alsof ze twee levens tegelijk leefde.

Van Den Bosch naar Szigetcsép

Gaandeweg begon Hongarije te trekken. "De vrijheid, niet op kantoor zitten, lekker bezig zijn. Het was ook echt pionieren." Hoewel ze haar woning in Nederland aanhield, besloot ze de overstap te wagen.

Het was een enorme verandering van het uitgaansleven in

Den Bosch naar de rust in Szigetcsép, ook al vanwege de taal. In het dorp sprak niemand een buitenlandse taal.

Maar haar Hongaars werd beter, de mensen waren vriendelijk en ze voelde zich snel genoeg geaccepteerd.

Al realiseert ze zich dat ze natuurlijk toch altijd een buitenlandse voor hen bleef. "Ze vonden het bijvoorbeeld heel gek dat Ron als baas zelf meewerkte in het bedrijf, en al helemaal dat ik ook in de stallen werkte. Dat hadden we financieel toch niet nodig, zeiden ze."

Sinds die pioniersjaren is haar leven flink veranderd. Hongaarse landbouwbedrijven zijn vaak gevestigd in de gebouwen van voormalige coöperaties en hebben geen woonhuis. Meestal woont de boer dan ook niet op het bedrijf. Ron en Marion woonden aanvankelijk wel op het bedrijf, in een kantoorgebouw dat was omgebouwd tot woning. Maar ideaal was het niet, zeker niet toen er eenmaal kinderen waren. Bovendien liep iedereen constant naar binnen en op den duur kreeg Marion genoeg van het gebrek aan privacy.

Eerder manager dan boerin

Daarom besloten ze elders een huis te bouwen in Páty, een dorp zo'n twintig kilometer ten westen van Boedapest. Dat lag gunstiger in verband met de toekomstige schoolkeuze voor de kinderen. Hier doet Marion tegenwoordig de administratie, de boekhouding en de personeelszaken van hun bedrijf, Csiron Kft.. Het bedrijf heeft zich in de laatste jaren behoorlijk uitgebreid, want Ron is inmiddels ook een pluimveeconsultancy gestart en de Jacobsen hebben zeven mensen in dienst. "Ik voel me nu eerder een manager dan een boerin," zegt Marion.

Ook houdt ze zich bezig met de organisatie van de transporten. Hongaarse chauffeurs vinden dat raar, heeft ze gemerkt. Een boerin die zich op zo'n manier met de bedrijfsvoering bezighoudt, komen ze duidelijk zelden tegen. "Dan kijken ze me aan met zo'n blik van: zijn we bij jou echt aan het goede adres?"

Spijt heeft ze nooit gehad van haar overstap naar Hongarije. "Ik hou van de rust en het ontspannen leven hier. Eigenlijk zouden we vijf jaar blijven, dat zijn er nu al zeven. En inmiddels zijn we met een nieuw bedrijf bezig, dat betekent dat we hier zeker de eerste vijf jaar nog zitten." ←

Emigreren naar Hongarije

Hongarije heeft een landklimaat, met koude winters en zeer warme zomers. Een groot deel van het land is vrij vlak, wat grootschalige akkerbouw mogelijk maakt. Tarwe, mais, zonnebloemen en tegenwoordig koolzaad zijn de belangrijkste gewassen.

Het aantal buitenlandse boeren in Hongarije is tot nu toe beperkt.

Dat komt vooral omdat je als buitenlander geen grond mag kopen. Pas als je meer dan drie jaar in de Hongaarse landbouw actief bent, krijg je het recht op aankoop.

Door die beperking zijn de meeste buitenlandse boeren actief in sectoren als varkens, pluimvee en op stal gehouden melkvee. Bijkomend voordeel is dat er in Hongarije vanwege de grootschalige akkerbouw weinig problemen zijn met de afzet van mest.

Eén van de grootste problemen voor veel immigranten is de Hongaarse taal, die tot de moeilijkste van Europa behoort. Ambtenaren spreken zelden een buitenlandse taal en immigranten doen er dan ook goed aan een betrouwbare tolk of partner te vinden. ←

